

مقدمه

صنعت شیمیایی یک تجارت ادواری است که ارتباط نزدیکی با تغییرات تولید ناخالص داخلی کشورها دارد. در حقیقت، بسیاری از محصولات شیمیایی در مراحل اولیه زنجیره عرضه تولید، استفاده می‌شوند. صنایع شیمیایی بالادستی (مانند تولیدات صنعتی) معمولاً بر اساس بازار مصرف خود در سراسر جهان شکل می‌گیرند. محصولات شیمیایی لوکس مانند محصولات آرایشی، سهم بیشتری در هزینه‌های مصرفی دارند.

در سال ۲۰۱۶، علی‌رغم قیمت‌های پایین نفت و گاز که موجب کاهش هزینه مواد اولیه بخش شیمیایی گردید، تولید جهانی این بخش (به استثنای اقلام دارویی) به ۱۵۰۰ میلیارد دلار رسید و سال رضایتبخشی را تجربه نمود. با وجود رشد ۱/۵ درصدی تولید محصولات شیمیایی، فشارهای رکودی تأثیری چشمگیر بر فروش جهانی بر جای گذاشت.

با وجود برآورد رشد ۱/۱ درصدی در حجم تولید، انتظار می‌رود فروش محصولات شیمیایی در سال ۲۰۱۷ تقریباً بدون تغییر باقی بماند. سقوط قیمت بنزین خام باعث شده تا محصولات شیمیایی آسیا و اروپا به رقبای آمریکای شمالی خود که آنها نیز در معرض قیمت (بسیار) پایین اتان قرار دارند؛ نزدیکتر شوند.

با وجود این، رشد جهانی محدود محصولات شیمیایی به ویژه در اروپای غربی و آمریکای لاتین ممکن است منجر به کاهش رشد این محصولات در سراسر جهان گردد.

نگاه اجمالی به صنایع شیمیایی در جهان

- تغییرات قیمت سوخت فسیلی بر هزینه مواد اولیه و نیز بهای محصول نهایی اثرگذار است.
- تمامی شرکت‌های فعال در عرصه محصولات شیمیایی برای افزایش حاشیه سود خود، باید در بخش تحقیق و توسعه هزینه نمایند.
- به منظور حفظ سهم فعلی در بازار، فعالیت‌های ادغام و اکتساب شرکت‌های بزرگ همچنان در سطح بالا قرار دارد.

- مزاد ظرفیت در برخی بخش‌های صنعتی دنیا، به دلیل اصلاحات مجدد در چین، تقاضای کمتر و کاهش تولید جهانی افزایش یافته است.

بررسی زیربخش‌ها:

- **محصولات شیمیایی اساسی:** این زیربخش ارتباط نزدیکی با چرخه تولید صنعتی دارد زیرا اینگونه محصولات شیمیایی در بخش‌های پایین‌تر زنجیره عرضه قرار می‌گیرند.
- **صابون، مواد شوینده و مواد آرایشی:** تمامی محصولات این بخش تحت تاثیر تغییرات هزینه‌های مصرفی قرار گرفته‌اند.
- **مواد شیمیایی کشاورزی:** این زیر بخش ارتباط نزدیکی با قیمت جهانی مواد غذایی و در نتیجه درآمدهای کشاورزی دارد.

نقاط قوت و ضعف صنعت

نقاط قوت:

- ویژگی نوآورانه بودن بخش در خصوص استراتژی موقعیت‌یابی بازار لوکس
- تعدیل تاثیر شوک‌های خارجی بر درآمد بنگاه‌ها ناشی از تنوع زیاد جایگاه عرضه محصولات
- سطح مناسب جریان نقدی حاصل از عملیات شرکت‌ها و توان آنها در رفع الزامات بالای سرمایه

نقاط ضعف:

- حساسیت زیاد فعالیت بخش نسبت به وضعیت اقتصاد جهانی
- سرمایه‌بر بودن صنعت و متعاقباً افزایش سطح بدهی
- ناخوشایند بودن دیدگاه عمومی به لحاظ مسائل زیست محیطی
- مشکلات بخش شیمیایی کشاورزی در ارتباط با کاهش درآمدها در بازارهای کشاورزی دنیا

بررسی ریسک صنعت در جهان

ریسک این صنعت در مناطق مختلف جهان به شرح جدول ذیل است:

^۱ جهت ارزیابی ریسک بخشها، شاخص‌های تقاضا، سودآوری، تامین مالی و محیط تجاری کشور/بخش مد نظر قرار گرفته‌اند.
* طبقه بندی ریسک: ۱- کم، ۲- متوسط، ۳- پرریسک، ۴- بسیار پرریسک

منطقه	ریسک *
آمریکای شمالی	کم ریسک
آمریکای لاتین	پرریسک
اروپای غربی	ریسک متوسط
اروپای مرکزی	ریسک متوسط
خاورمیانه و ترکیه	پر ریسک
کشورهای نوظهور آسیایی	پرریسک

- در اروپای غربی، کشور آلمان با ریسک اندکی در این بخش مواجه است.
- در سایر مناطق دنیا، کشور آفریقای جنوبی از نظر صنعت شیمیایی پرریسک محسوب گردیده و کشورهای ژاپن و روسیه با ریسک متوسطی روبرو هستند.

تجارت خارجی محصولات شیمیایی در ایران^۲

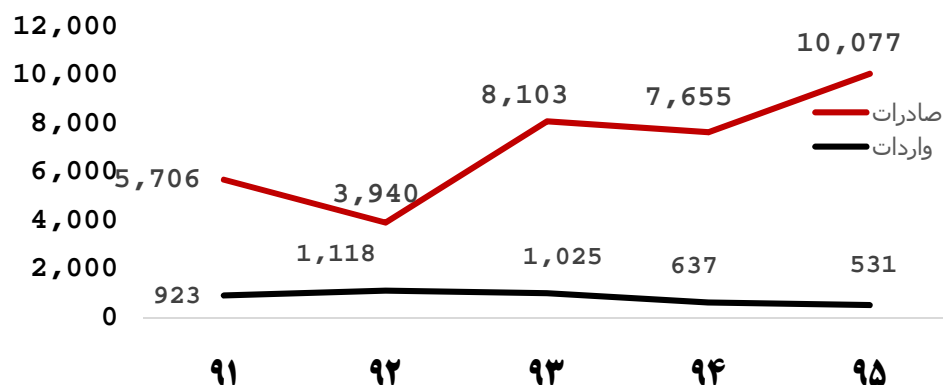
بر اساس آمار اخذ شده از وبسایت گمرک جمهوری اسلامی، طی پنج سال اخیر میانگین رشد صادرات محصولات شیمیایی (فصول ۲۸ و ۲۹ گمرک) حدود ۰/۵ درصد بوده و در مقابل، میزان واردات آن با میانگین ۱۷- درصد افت نموده است. همچنین تراز تجاری ایران در این خصوص طی سالهای مذکور، مثبت بوده است. لازم به ذکر است کشورهای عمده هدف صادرات محصولات شیمیایی در سال ۹۵، کشورهای چین، هند، امارات و کره و در خصوص واردات نیز، بیشترین آن از کشورهای چین، هند و امارات بوده است.

صادرات و واردات محصولات شیمیایی طی سالهای ۹۵-۱۳۹۱ - ارقام به میلیون دلار

سال	صادرات	واردات	تراز تجاری
۱۳۹۱	۵,۷۰۶	۹۲۳	۴,۷۸۳
۱۳۹۲	۳,۹۴۰	۱,۱۱۸	۲,۸۲۲
۱۳۹۳	۸,۱۰۳	۱,۰۲۵	۷,۰۷۸
۱۳۹۴	۷,۶۵۵	۶۳۷	۷,۴۶۶
۱۳۹۵	۱۰,۰۷۷	۵۳۱	۹,۵۴۶
متوسط رشد پنج ساله	۰,۵٪	٪-۱۷	--

^۲ ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

صادرات و واردات محصولات شیمیایی طی سالهای ۱۳۹۱-۹۵- ارقام به میلیون دلار

عملکرد صندوق^۳

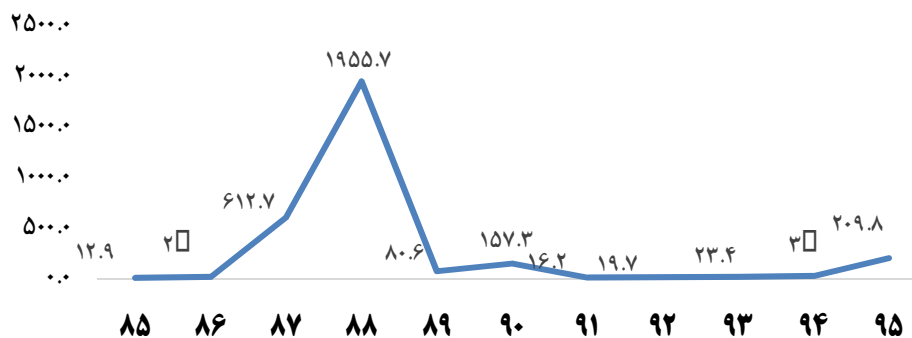
- پوشش، خسارت و بازیافت

مجموع پوشش صندوق طی ده سال اخیر درخصوص مواد پتروشیمی و شیمیایی، معادل ۳,۱۴۳ میلیون دلار بوده که سهم پوششهای بیمه ای آن، ۸۷ درصد (۲۷۲۳ میلیون دلار) و مابقی مربوط به پوششهای تضمینی بوده است. همانطور که در نمودار زیر مشاهده می شود، پوشش صندوق در این بخش طی سالهای ۸۶ و ۸۷ رشد قابل توجهی داشته است. که این ارقام، ناشی از صدور بیمه نامه کوتاه مدت برای شرکت بازرگانی پتروشیمی می باشد.

مجموع خسارات پرداختی طی دوره ده ساله ۹۵-۱۳۸۵ در بخش مذکور معادل ۳۹ میلیون دلار بوده که ۱۵ میلیون دلار از آن، بازیافت گردیده است.

پوشش صندوق درخصوص محصولات پتروشیمی و شیمیایی طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵

ارقام به میلیون دلار

^۳ ماخذ: بانک جامع اطلاعات صندوق

- تعداد مشتریان

براساس آمار استخراج شده از بانک جامع اطلاعات، مجموع تعداد صادرکنندگانی که درخصوص محصولات شیمیایی و پتروشیمی از صندوق بیمه نامه/ ضمانتنامه اخذ نموده اند ۱۱۵ مشتری بوده است (۳۷ مشتری در بخش بیمه نامه، ۶۴ مشتری در بخش ضمانتنامه و ۷ مشتری مشترک). روند تعداد مشتریان صندوق در این حوزه طی دوره ده ساله ۹۵-۱۳۸۵ در نمودار زیر نشان داده شده است.

تعداد مشتریان صندوق در محصولات پتروشیمی و شیمیایی طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵

